

גיליון קריאה

«הפשיטה הגדולה»

כרך 1 – לידת המערכת

רובר קזנובאס – מהדורה שלישית מתוקנת ומעודכנת (2026)
רומן היסטורי רב-קולי – נטילות אמנות בפלנדריה ובאיטליה, 1794-1798

1. גיליון זיהוי

כותרת: הפשיטה הגדולה, כרך 1: לידת המערכת

מחבר: רובר קזנובאס

ז'אנר: רומן היסטורי רב-קולי, המסופר מפי דמויות רבות (נציבים, אנשי מדע, אנשי צבא, אוצרים)

מבנה: הקדמה + תוכן עניינים + פרולוג + 4 פרקים + 32 פרקי משנה ממוספרים (— הכרך הראשון באפוס בן ארבעה כרכים)

מהדורה: מהדורה שלישית מתוקנת ומעודכנת, הפקדה חוקית אפריל 2026 (ספר אלקטרוני ומהדורה מודפסת)

מס"ב: 978-2-488999-68-7

תקופה/ות נסקרת/ות: יוני 1794 – 19 במאי 1798, מהנטילות בפלנדריה ועד להפלגת הצי מטולון למצרים

מקומות עיקריים: פריז; חנט, אנטוורפן, בריסל, מכלין (פלנדריה); (מילאנו, פארמה, מודנה, בולוניה, רומא, ונציה (איטליה); (טולון)

מקור משלים: הכרך הראשון באפוס בן ארבעה כרכים, שהמשכו במסע מצרים; היצירות המוזכרות (כבש האלוהים המיסטי, אפולו מבלוודר, לאוקון, סוסי סן מרקו, ההשתנות של רפאל (אכן נלקחו בין השנים 1794 ל-1798

הוצאה שותפה: (ארגון לא ממשלתי בראשות המחבר) International Restitutions

2. הצגה כללית

הפשיטה הגדולה «משחזרת, דרך גלריה של נציבים, אנשי מדע ואנשי צבא, את הלידה השיטתית של המערכת» הצרפתית לנטילת יצירות אמנות בין השנים 1794 ל-1798. הרומן נפתח בדיון מרוסן של ועדת ההשכלה הציבורית בפריז, שם מנסח האב גרגואר את הדוח המכונן, ולאחר מכן עוקב אחר שתי קמפיינים עוקבים של השתלטות: זה של פלנדריה הכבושה (פרק א, 'המתנהל באלתור ובאכזריות בידי הצייר דויד, וזה של צפון איטליה ורומא (פרקים ב' ו-ג') המיוסד והמועצם בהדרגה תחת סמכותו המתעצמת של הגנרל בונפרטה. הכרך ננעל בהכנות למסע מצרים (פרק ד') בדיוק ברגע שבו המערכת, שכבר הפכה מלוטשת בזירות הציוריות האירופיות, עומדת לשנות קנה מידה ויבשת.

הרומן אינו עוקב אחר גיבור יחיד: הוא מעביר את מוקדו מפרק לפרק בין מספר צוותי נציבים — גרגואר, דויד, לברן אסנפרץ, תואן, פוז'א דה סן-פון ולווסק בפלנדריה; ואחר כך מונז, 'ברתולה, דנון ולקנאל באיטליה, תחת חסותו ההולכת וגוברת של בונפרטה. מולם, שורת אוצרים ושומרים — הכומר דה פוס בחנט, הארכיאולוג אביו קוויירינו ויסקונטי בוותיקן. הקרדינל בורג'ה בספרייה הוותיקנית — מגלמים, כל אחד בתורו, את ההתנגדות חסרת האונים של המורשת הנבזת. הסיפור מתעכב במידה שווה הן על הדיונים המשפטיים והמלאי הטכני והן על סצנות הנטילה עצמן, בתערובת מתמדת של לשון מנהלית ותיאור חומרי של היצירות.

3. תקציר פרק אחר פרק

הקדמה

המחבר ממקם את הרומן בין שחזור לבדין: כל היצירות המוזכרות אכן נלקחו בין השנים 1794 ל-1813, רוב הדמויות היו קיימות במציאות, אך סצנות ודיאלוגים מסוימים הומצאו לצורכי הסיפור.

פרולוג – פריז, יוני 1794

האב גרגואר מנסח, בוועדת ההשכלה הציבורית, את הדוח המכונן את הדוקטרינה הצרפתית: 'יצירות האמנות של השטחים הכבושים חייבות לעבור לפריז ולהתרכז במוזיאון לאומי. טקסט זה, המלצה פשוטה בין רבות אחרות, עתיד בכל זאת להצית את כל מה שיבוא אחריו.

פרק א' – הנטילות הפלמיות (1794)

ועדה בת שבעה חברים – גרגואר, לברן, דויד, אסנפרץ, פוז'א דה סן-פון, תואן, לווסק – מתחלקת בפלנדריה הכבושה בחנט, צוותו של גרגואר תולש מהמזבח של בבש האלוהים המיסטי את לוחותיו המרכזיים חרף מחאותיו של הכומר דה פוס, שאותו נותן דויד לעצור. באנטוורפן, מוסרים בתורם את יצירות רובנס מן הקתדרלה. בבריסל, מנהלים אסנפרץ ולווסק משא ומתן עם הנציב פוטייה על מלאי ארמון קודנברג ואוסף ואן ריין; במכלין נלקח צלב עם דמות ישו. הפרק עוקב לאחר מכן אחר השיירה בדרכי פלנדריה ההרוסות עד הגעתה ופריקתה בפריז, ואחר כך אחר הצבת היצירות במוזיאון תחת עינה של הוועדה – לפני הפסקה אחרונה המרמזת על היקף מה שמתחיל כאן.

פרק ב' – מירוץ אל איטליה (1796)

צוות חדש נוצר בפריז – דנון, מונז, 'ברתולה, בראשות לקנאל – כדי להכין, כשמפת איטליה פרושה, את הנטילות העתידות לבוא: הקודקס האטלנטי ותמונות ברויגל ממילאנו, יצירות קורג'ו מפארמה, האסכולה הבולונזית, וכבר עולה שאלת רומא. בונפרטה נוטל אז את פיקוד קמפיין איטליה וכופה את קצב הפעולה שלו: במילאנו, המלאי נעשה תחת אילוף מהירות; שיירה חוצה את האלפים; בפארמה, יצירות קורג'ו נארחות חרף החום; במודנה ובבולוניה, דמויות הספרן אפו והאוצר אורטי מנסות, לשווא, להאט את קצב הנטילה.

פרק ג' – רומא ונציה (1797)

מונז וברתולה נכנסים לרומא, ובשיתוף פעולה כפוי מצד הארכיאולוג ויסקונטי, עורכים מלאי ולאחר מכן מפרקים את אוספי הוותיקן: אפולו מבלוודר מונחת מכן הכבוד שלה, לאוקון מפורק לשבע תיבות, ההשתנות של רפאל מוסרת חרף האזהרות בדבר שבריריותה, חמש מאות כתבי יד – ובהם הקודקס הוותיקני – נלקחים מהספרייה הוותיקנית תחת מחאותיו של הקרדינל בורג'ה. במקביל, בונפרטה גורם לנפילתה של ונציה: הסנאט הוונציאני מצביע על פירוקו שלו עצמו, הדוג 'האחרון, לודוביקו מאנין, מתפטר, וסוסי הברונזה של סן מרקו, חתונת קנה מאת וורונזה שבסן ג'ורג'ו מג'ורה ויצירות מכנסיות ומאחוות ונציאניות) פראי, סן סבסטיאנו, סקואולה גרנדה די סן מרקו (מובלות אף הן אל מעבר לאלפים.

פרק ד' – התוכנית המצרית (1797-1798)

בשובו לפריז, בונפרטה כבר פונה עורף לאירופה: תוכנית משלחת מצרים מתגבשת, ועדה של אנשי מדע מתגייסת והצי מתארגן בטולון. הפרק עוקב אחר ההכנות האחרונות על סיפון האוריאן, ליל ההמתנה המתוח שלפני היציאה והיסוסו של בונפרטה עצמו, בשעות הבוקר המוקדמות של 19 במאי 1798, לפני הפקודה המשגרת ארבעים אלף איש. ושלוש מאות ארבעים ושבע ספינות אל עבר מצרים – וחותרת את הכרך על סף יבשת חדשה.

4. הדמויות הראשיות

האב אנרי גרגואר (1750-1831), חבר הכינוס הלאומי

מחברו של הדוח המכונן בדבר עתידן של היצירות הכבושות;מצפונה המוסרי של ועדת פלנדריה, ובכל זאת הוא מבצע בעצמו את מה שהוא עצמו הניע.

ז'אק-לואי דויד (1748-1825), צייר, חבר ועדת הביטחון הכללי

הקול הנלהב ביותר לנטילה בפלנדריה, ללא עכבות באשר לאמצעים המופעלים — עד כדי מעצרו של כומר זקן כדי לזרז את הפעולות.

לברן סוחר אמנות ועורך מלאי

מחברן של רשימות הנטילה, בפלנדריה ואחר כך באיטליה; מגלם את הרציונליזציה השיטתית של המערכת, עוד לפני שבנופרטה כופה עליו את קצבו.

אסנפרץ כימאי ומהנדס

אחראי הלוגיסטיקה של הובלת היצירות; דאגתו המתמדת לשימור החומרי מנוגדת לדחיפות הפוליטית של הנציבים.

גספאר מונז' (1746-1818), מתמטיקאי

מופקד, יחד עם ברתולה, על מלאי אוספי רומא; הדמות המורכבת ביותר ברומן, נתונה לספקות שאינה רושמת אותם לעולם ברשימותיה.

קלוד-לואי ברתולה (1748-1822), כימאי

שותפו הפרגמטי של מונז' ברומא, שקרירותו המנהלית עומדת באופן שיטתי מול מחאותיהם של ויסקונטי ובורג'ה.

דומיניק ויואן דנון עתיד להיות מנהל הלובר

נוסע שהכיר את איטליה עוד לפני המהפכה; היכרותו עם השטח מאירה, כבר בפרק ב, את אסטרטגיית הנטילה העתידה.

הגנרל נפוליאון בונפרטה (1769-1821)

נעדר בתחילה, ואחר כך נוכח בכל מקום: נטילת הפיקוד שלו באיטליה הופכת את הנטילה החובבנית של הימים הראשונים למערכת מרוכזת ושיטתית, עד לפקודת ההפלגה למצרים המסיימת את הכרך.

אניו קווירינו ויסקונטי ארכיאולוג, אוצר הוותיקן

נאלץ לשתף פעולה במלאי ובפירוק אוספי הוותיקן, הוא רושם ביומן אישי כל יצירה שאבדה — צורת ההתנגדות היחידה שנותרה לו.

הכומר דה פוס מקתדרלת סנט-באבון בחנט

המתנגד הראשון ברומן להיגיון הנטילה; מעצרו, כבר בפרק א, 'קובע את הטון לכל מה שיבוא לאחר מכן.

5. נושאים עיקריים

גניבה עטופה בהליך

שביתות נשק, חוזים, צווים וסופיזמים משפטיים (יצירות "עיקריות" מול "משניות") ("הופכים בשיטתיות את השוד למעשה מנהלי, מבלי לחדול אף פעם, במחאות שהוא מעורר, מלהיקרא בשמו: גניבה.

ריכוזיות כאידאולוגיה

פריז ראויה להיות בירת האמנויות: "הרומן בוחן את האמונה, הנישאת על ידי גרגואר ואחר כך על ידי דויד, לפיה איסוף" מפזר פחות משהוא מאיר – לעומת התנגדותם החוזרת של האוצרים, שעבורם לכידותו של אוסף אינה מחליפה לעולם את מקומה ותולדותיה של יצירה

האוצר חסר האונים, שומר הזיכרון

דה פוס בחנט, ויסקונטי ובורג'ה ברומא, אפו ואורטי במודנה ובבולוניה: אותה דמות שבה וחוזרת בכל תחנה ברומן, זו של השומר שאינו יכול למנוע את הנטילה אך רושם, למען הזיכרון, כל פרט

החומריות של היצירה

מידות, משקל, סוגי עץ, עובי הריפוד: הרומן מתעכב בדיוק כמעט טכני על שברירותם הפיזית של יצירות המופת, עד לפירוק הלאוקון לשבע תיבות, כאילו האלימות האמיתית שוכנת בפרטי האריזה הללו יותר מאשר בנאומים המלווים אותה.

עלייתו של בונפרטה והמפנה במערכת

מהתוהו ובוהו המאולתר של פלנדריה ועד ליעילות המפחידה של קמפיין איטליה, הרומן הופך את השתלטותו של בונפרטה לרגע שבו הנטילה חדלה מלהיות פרקטיקה שנויה במחלוקת והופכת למערכת מדינתית, המוכנה, בסוף הדרך, לצאת מגבולות אירופה

6. החלק המתועד והחלק המומצא

עובדות מבוססות היסטוריות: הדוח של האב גרגואר לוועדת ההשכלה הציבורית, נטילת מזבח כבש האלוהים המיסטי בחנט ויצירות רובנס מאנטוורפן בשנת 1794, קמפיין איטליה והסכם טולטנינו (1797), (הביזה השיטתית של הוותיקן אפולו מבלוודר, לאוקון המפורק, ההשתנות של רפאל, כתבי היד של הספרייה הוותיקנית – נפילתה של ונציה – ופירוק הסנאט הוונציאני ב-12 במאי 1797 תחת לחצו של בונפרטה, התפטרות הדוג' לודוביקו מאנין, נטילת סוסי סן מרקו וחתונת קנה מאת וורוזה, וכן צאתו של הצי הצרפתי מטולון למצרים ב-19 במאי 1798

'נותרים בתחום ההמצאה הדיאלוגים והמחשבות הפנימיות המיוחסים לדמויות ההיסטוריות (גרגואר, דויד, מונז, ברתולה, דנון, בונפרטה, ויסקונטי, (וכן מספר דמויות משניות – הכומר דה פוס, הנציב פוטייה – המגלמות, בלי להיות שעתוק מילולי שלהן, את ההתנגדויות המתועדות בארכיוני התקופה. בהתאם להקדמת המחבר, כלל היצירות המוזכרות ונסיבות נטילתן מתבססות על מחקר היסטורי מאומת

7. בנייה נרטיבית וסגנון

- חלוקה לארבעה פרקים נרחבים, המחולקים בעצמם לפרקי משנה רבים (8 עד 9 בכל פרק, (העוקבים בכל פעם אחר ועדה או צוות שונה במקום אחר גיבור יחיד
- עריכה במסירה מיד ליד ולא סביב דמות מרכזית: פלנדריה שייכת לגרגואר ולדויד, איטליה למונז, 'ברתולה ודנון 'תחת סמכותו הגוברת של בונפרטה, המופיע בכבודו ובעצמו רק החל מפרק ב
- דמות חוזרת של האוצר-העד (דה פוס, ויסקונטי, בורג'ה, אפו, אורטי, (החוזרת בכל תחנה גיאוגרפית של הנטילה המעניקה לרומן את חוט הנושא היחיד שלו בהיעדר חוט עלילה יחיד
- כתיבה נטויה לעבר מלאי – מידות, משקל, חומרים, מסלולים – המתייחסת לתיאור החומרי של היצירות באותה קפדנות כמו למשא ומתן הדיפלומטי

- התקדמות המאורגנת סביב עלייתו לשלטון של בונפרטה: המערכת, המאולתרת והאכזרית בפרק א, 'הופכת שיטתית ובלתי מתפשרת ככל שהסיפור מתקדם, עד להיפתחות אל מצרים המסיימת את הכרך.

8. ציטוטים בולטים

ההודאה למרות המילה – פרק א'

«אתם קוראים לזה תרבות? – זו ביזה! גניבה של ממש!»

המשפט שגרגואר חוזר ואומר לעצמו – פרק א'

«הכנסיות יזמינו יצירות חדשות», אמר גרגואר בקול שקט. «זה מה שאנחנו אומרים לעצמנו כדי שזה יהיה נסבל.»

האוצר והנציב – פרק ג'

«ואתם, אתם מצמצמים אותן לחומריותן בלבד. מי צודק? האוצר האוהב את היצירות, או השודד הרואה בהן שלל?»

הדוג' האחרון של נוציה – פרק ג'

«לא אצטרך אותו עוד.»

אזהרתו של ויסקונטי – פרק ג'

«אתם המנצחים היום. תהיו המנוצחים מחר.»

פקודתו של בונפרטה – פרק ד'

«קפטן קזביאנקו, אתה רשאי להרים מפרשים. אנו יוצאים למצרים.»

9. ניתוח ביקורתי

נקודות חוזק

- הדמות החוזרת של האוצר חסר האונים (דה פוס, ויסקונטי, בורג'ה, אפו, אורטי (מעניקה לרומן עמוד שדרה נושאי חזק, חרף היעדרה של דמות העוברת לאורך כל הסיפור
- הניגוד, שלעולם אינו מוער אך תמידי, בין אוצר המילים המשפטי של שביתות הנשק לבין התיאור הפיזי של הנטילה (משקל, סדקים, פירוקים (חוסך מהרומן כל טון מטיף מודגש
- הבנייה בשני תנועות – האלתור האכזרי של פלנדריה, ולאחר מכן היעילות השיטתית שכפה בונפרטה באיטליה מעניקה התקדמות דרמטית של ממש לנושא החוזר על עצמו מעצם טבעו (נטילה אחרי נטילה) –
- תשומת הלב לפרטים הטכניים של השימור (אריזה, ריפוד, סוגי עץ (מעגנת את הרומן במציאות חומרית נדירה בסיפורת היסטורית העוסקת באמנות

מגבלות ונקודות לתשומת לב

- אף דמות אינה עוברת לאורך כל הכרך: גרגואר ודויד נעלמים לאחר פרק א, 'מונד' וברתולה לאחר פרק ג, 'מה שעלול לדלל את היקשרותו של הקורא לאורך זמן קריאת הרומן
- צפיפותם של המלאים והנתונים הטכניים (מידות, משקל, מסלולים, (אף שהיא משרתת את האמינות התיעודית 'מאטה במקומות מסוימים את קצב הקריאה, בפרט בפרק ג
- דמויות נשיות נעדרות כמעט לחלוטין מכרך ראשון זה – רק ז'וזפין מוזכרת, בעקיפין, במחשבותיו של בונפרטה
- פרק ד, 'המוקדש להכנות למשלחת מצרים, סוטה מנושא נטילת האמנות ומחזיר את המיקוד אל בונפרטה עצמו מה שהופך אותו יותר למעבר מאשר לפרק עצמאי – הגיוני עבור כרך פתיחה, אך משאיר את הקורא על סף ולא על מסקנה

10. סיכום

הפשיטה הגדולה «משחזרת, בדיוק תיעודי נדיר, את לידתה של מערכת: זו של הנטילה השיטתית של יצירות אמנות» ככלי לעוצמה לאומית, מפלנדריה הכבושה בשנת 1794 ועד לסף משלחת מצרים ב-1798. כוחו נעוץ בחזרה המבוקרת על אותה סצנה עצמה — המלאי, המחאה, הפירוק, השיירה — המשוחזרת ממדינה למדינה עם שחקנים מתחלפים. בכל פעם, ובעקביותה של דמות התנגדות אחת, האוצר-העד, המעניקה את אחדותו המוסרית לרומן חסר גיבור יחיד בסיימו את הכרך הראשון הזה בהיסוסו של בונפרטה לפני פקודת ההפלגה, מבשר הרומן שהמערכת הזו, שהתלוטשה על האמנות האירופית, עומדת לשנות קנה מידה — ופותחת את הדרך לכרך הבא, המוקדש לקמפיין מצרים.

ניתוח סגנוני

«הפשיטה הגדולה»

רומן מאת רובר קזנובאס — כרך 1 לידת המערכת
מחקר בשפה, בבנייה הנרטיבית ובאפקטים הרטוריים

נערך בידי פייר קולונז'

מערכת ולא גיבור — שתי שפות, המשפט והחומר — האוצר-העד — המלאי כסגנון — המפנה של בונפרטה

מבוא מתודולוגי

מחקר זה עוסק בכרך 1 של «הפשיטה הגדולה» מאת רובר קזנובאס, במלואו (הקדמה, פרולוג, ארבעה פרקים) במקום להטיל על הטקסט תבנית ניתוח קבועה מראש, הוא יוצא מתוך מה שמייחד רומן ספציפי זה: בנייה המאורגנת על ידי ועדות עוקבות ולא על ידי דמויות, כתיבה המציבה זו לצד זו, מבלי למזג אותן, את אוצר המילים של המשפט ואת זה של החומר, דמות אוצר החוזרת בכל תחנה גיאוגרפית, והתקדמות נרטיבית המשורטטת לפי עלייתו של בונפרטה. מהנטילה החובבנית ועד למערכת המרוכזת.

1. עריכה על פי ועדות, לא על פי דמויות

הרומן אינו מאורגן סביב גיבור העובר לאורך כל הסיפור, אלא סביב צוותים עוקבים, המוקמים ומתפרקים במהלך הפרקים: הוועדה גרגואר-דויד בפלנדריה בפרק א, 'הצוות מונז'-ברתולה-דנון באיטליה בפרקים ב ו-ג, 'סביבתו של בונפרטה בפרק ד'. כך מעתיק כל פרק לחלוטין את מרכז הכובד האנושי שלו, ללא דמות מקשרת שתבטיח את הרציפות.

— לבחירה מבנית זו יש השלכה ישירה: הקורא אינו נקשר לגורל אינדיבידואלי, אלא לתהליך — זה של הנטילה המשתכלל מפרק לפרק, ללא תלות באנשים המבצעים אותו. תחוזה מתמדת זו, יותר מעלילת מתח, היא הנושאת את הרומן.

2. שתי שפות שאינן מתמזגות לעולם: משפט השלל וחומר היצירה

הרומן מציב זו לצד זו באופן קבוע שני רגיסטרים. מצד אחד, שפת המשפט והמנהל — "ועדה", "שביתת נשק", "הסכם טולנטינו", "יצירות מוסכמות", "סעיף" — המלבישה את הנטילה בהליך חוקי. מצד שני, שפה טכנית וחושית לתיאור היצירות עצמן: מידות עד לסנטימטר הבודד, סוגי עץ, משקל בקילוגרמים, מצב הצירים והסדקים. הטקסט לעולם אינו מעיר על הפער בין השתיים: הוא מסתפק בהחלפתן, משפט אחר משפט.

«אנחנו לא מפזרים. אנחנו מרכזים. — אוסף לכיד? אתם קוראים לכידות לעקירת יצירות מהקשרן בן אלפי השנים כדי לצבור אותן במוזיאון מודרני?»

פרק ג' — ברתולה וויסקונטי, שני משטרי השפה מתנגשים בתוך אותה חליפת דברים.

רגיסטר שלישי מופיע בכל פעם שהדיבור חוזר אל האוצרים: אוצר מילים של שימור ושיקום, קצב איטי יותר, הדגשה על השברירות — כאילו השפה עצמה משנה את מרקמה בהתאם למי שנושא אותה.

3. הדמות החוזרת של האוצר-העד

לכל תחנה גיאוגרפית ברומן מתאימה דמות המגלמת את ההתנגדות חסרת האונים לביזה: הכומר דה פוס בחנט הספרן אפו והאוצר אורטי במזדנה ובבולוניה, הארכיאולוג ויסקונטי והקרדינל בורג'ה ברומא. אף אחת מדמויות אלה

אינה עוברת ביותר מפרק אחד, אך תפקידן הנרטיבי זהה מקצה הכרך אל קצהו: למחות, להיות מתעלמים ממנו, ואחר כך לתעד.

מחווותו של ויסקונטי, החוזר אל יומנו מיד עם יציאת השיירה הרומית כדי לרשום בו "כל יצירה שיצאה, מקורה המדויק, תולדותיה, נסיבות נטילתה. [...] דיוקה של תולדותיה, היא המושלמת מבין סדרה זו: הכתיבה הופכת בה, כמו אצל עמיתו בורג'ה, למרחב היחיד שבו ניתן לקרוא. לאובדן בשמו ללא תוצאות.

«הוא החל לכתוב. הוא רשם כל יצירה שיצאה. מקורה המדויק. תולדותיה. נסיבות נטילתה. [...] דיוקה של התנועה לא פיצה על דבר, אך הוא המשיך.»

פרק ג' — ויסקונטי, לבדו, לאחר יציאת השיירה לפרז.

4. כתיבת מלאי: הדיוק כסגנון

הרומן מרבה בנתונים כמותיים — מטרים, קילוגרמים, סוגי עץ, משכי אריזה, מספרי ליווי — בקביעות ההופכת בסופו של דבר לסגנון של ממש. דיוק זה אינו שרירותי לעולם: הוא משמש למדוד, טבלה אחר טבלה, את המחיר החומרי של הנטילה, בדיוק ברגע שבו השיח הפוליטי ממעיט בו.

«חמש מאות כתבי יד. חמש מאות עדים לאלפיים שנות תרבות כתובה. חמש מאות פריטים בלתי ניתנים להחלפה שעמדו לעזוב את רומא לטובת פריז.»

פרק ג' — מלאי הספרייה הוותיקנית, שמקצבו נקבע בחזרה על הספרה.

5. בונפרטה בעקיפין, ואחר כך באור מלא — המפנה של המערכת

נעדר מהפרולוג ומפרק א, 'מוזכר בקצרה רק בתחילת פרק ב, 'בונפרטה אינו מופיע בכבודו ובעצמו אלא החל מרגע נטילת הפיקוד על קמפיין איטליה — ומשם ואילך שולט בשארית הרומן עד לפקודה הסופית להפליג למצרים. בניסה מושהית זו הופכת את בואו למפנה מבני: הנטילה המאולתרת והאכזרית של דויד בפלנדריה מפנה את מקומה, תחת סמכותו, למערכת שיטתית, מהירה ויעילה יותר — ולכן, כפי שהרומן מדגיש בלי לומר זאת במפורש לעולם, מסוכנת עוד יותר עבור היצירות עצמן.

«בונפרטה אינו דויד», אמר מונז'. «— לא. בונפרטה יעיל יותר. זה מה שמסוכן עבור היצירות.»

פרק ב' — האבחנה מוצגת עוד לפני הגעתו של בונפרטה לסיפור.

6. הסופיזם המשפטי כמוטיב מבני

מפרק לפרק חוזר אותו מנגנון רטורי עצמו: קטגוריה משפטית ("יצירות עיקריות", "נטילות מוסכמות", "חלוקה") מוגדרת מחדש בדיעבד כדי לכסות את מה שההסכם לא צפה מראש. סופיזם זה, שאף פעם אינו מגונה בגלוי על ידי המספר, מוטל על הקורא, הרואה אותו חוזר על עצמו מחנט ועד רומא בעקביות כמעט מכנית.

«אם הוד קדושתו אינו שבע רצון מהתנאים שאנו מיישמים, נוכל לנהל מחדש משא ומתן על כלל ההסכם. בתנאים בלתי נוחים אף יותר עבור הכס הקדוש.»

פרק ג' — תשובתו של בונפרטה לקרדינל דוריה, שמחה על מספר היצירות הנלקחות.

7. קצב: מרשימה טכנית לסצנה מדוברת

קצב הרומן משתנה במידה ניכרת בהתאם למה שהוא מספר. קטעי המלאי והלוגיסטיקה מתנהלים במשפטים שמניים ובמניות כמותיות, המאטים את הקריאה וכופים תשומת לב כמעט תיעודית. סצנות העימות, לעומת זאת — דה פוס

מול דויד, ויסקונטי מול ברתולה, בונפרטה מול קזביאנקה בליל היציאה — שבות לקצב דיאלוגי, ער יותר, שבו מתרכז עיקר המתח המוסרי של הרומן.

פרק ד, 'המבוסס כמעט כולו על ההמתנה וההיסוס של בונפרטה לפני פקודת היציאה, מוביל ניגוד זה עד תומו: לאחר שלושה פרקים שקצבם נקבע על ידי צבירת היצירות שנלקחו, עוצר הרומן על פני קומץ שניות מתוחות, לפני שהמשפט האחרון מפעיל הכול מחדש.

8. חוזקות ומגבלות סגנוניות

נקודות חוזק

- בנייה במסירה בין דמויות, שרחוקה מלהחליש את הרומן, הופכת אותו לדיוקן רב-קולי של מערכת ולא למסע של יחיד.
- כתיבת מלאי המובלת עד לכדי סגנון, המעניקה לנטילה מציאות חומרית שהשיח הפוליטי בלבד לא היה יכול להעביר.
- דמות-מוטיב — האוצר-העד — החוזרת תחת שמות שונים בכל תחנה גיאוגרפית, המעניקה לרומן ארכיטקטורה מוסרית גלויה לעין חרף היעדרה של דמות חוזרת.
- כניסה מושהית של בונפרטה ההופכת את השתלטותו למפנה סגנוני של ממש ולא לאירוע היסטורי המדווח בפשטות.

מגבלות ונקודות לתשומת לב

- צפיפות הנתונים הטכניים, אף שהיא משרתת את האמינות, עלולה במקומות מסוימים להאט את קצב הקריאה.
- 'על חשבון המתח הדרמטי, בפרט ברצפי המלאי הארוכים של פרק ג.
- היעדרה של דמות העוברת לאורך כל הכרך, עקבי עם הפרויקט הרב-קולי, שולל מהקורא גם נקודת עיגון רגשית לאורך משך הסיפור.
- פרק ד, 'המוקדש להכנות למשלחת מצרים, סוטה מהמוטיב של נטילת האמנות שארגן את שלושת הפרקים הראשונים, מה שהופך אותו יותר למעבר אל הכרך הבא מאשר לפרק אחיד מבחינה סגנונית עם שאר הכרך.

סיכום

סגנונה של «הפשיטה הגדולה» אינו נשען כל כך על אוסף של דימויים רטוריים אלא על מנגנון בנייה: עריכה במסירה ההופכת את המערכת, ולא את היחיד, לנושא האמיתי של הרומן; שתי שפות שלעולם אינן מתורגמות זו אל זו, זו של המשפט וזו של החומר; דמות אוצר החוזרת ממדינה למדינה כרציפות המוסרית היחידה; כניסה מושהית של בונפרטה ההופכת את הסיפור מאלתור לשיטה. ארכיטקטורה זו, יותר מכל אמצעי בודד זה או אחר, היא ההופכת את הכרך הראשון הזה לכרוניקה עקבית של מערכת בהתהוותה — העומדת, בעמודה האחרון, לשנות יבשת.

«דיוקה של התנועה לא פיצה על דבר, אך הוא המשיך.»

פרק ג' — המשפט המסכם, לבדו, את עמדתם של כל האוצרים ברומן.